

דבר מנהל האגף המקצועי

אלי אהרון

בפתח הדברים, אני מבקש להוקיר את זכרו של חברנו, מייסד הארגון ואבי תורת החקלאות האורגנית בישראל, מריו לוי ז"ל. למריו, שהיה חזור אמונה בתורת ישראל, הייתה אמונה נוספת, שנבעה מאמונתו הראשונה, שהיא חובת קיומה של התנהלות חקלאית שאינה מתערבת בטבע, כפי שיצר אותו האל. מריו האמין בכל לבו, כנדרש ב"קוהלת רבה", כי במעמד יצירת השמים והארץ אמר אלוקים: "...ראה מעשיי כמה נאים ומשובחים, וכל מה שבראתי, בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב עולמי, שאם תקלקל - אין מי שיתקן אחריו"...

אנו, ההולכים בדרכו של מריו, ממשיכים ונמשך בפעילות להנחלת האידיאולוגיה האורגנית בקרב החקלאים ובקרב הציבור הרחב. למשפחת מריו לוי ז"ל, שלא תדעו עוד צער.

יהי זכרו של מריו ברוך! בחודש ינואר השנה קיימנו קורס נוסף ביסודות החקלאות האורגנית, ובכוונתנו לקיים במהלך חודש אפריל הקרוב קורס נוסף מתקדם, שהפעם יהיה קורס מדלג ויתקיים בכל פעם באזור אחר בארץ. נפגשנו עם אנשי משרד החינוך, במטרה להיות מעורבים בהנחלת תורת החקלאות האורגנית בקרב תלמידי ישראל במינהל החינוך ההתיישבותי, ונציגנו, מרכז תחום מטעים והזנה בארגון לחקלאות אורגנית, ד"ר יזהר טוגנדהפט, הוזמן לכנס מנהלי החוות החקלאיות של משרד החינוך, להצגת הארגון והרעיון האורגני.

בימים אלו הוכנה במשרד החקלאות טיוטת תקנות בנושא הקצאת מים לשנת 2018, וזאת על רקע החשש משנת בצורת נוספת מצד אחד, ומצד שני לאור דרישתנו שלא לפגוע בחקלאות. הוסכם כי בנוגע למים השפירים, ההקצאה תהיה כפי שהייתה בשנת 2016, בקיזוז המים שלא נצרכו, כדלקמן: אם הצריכה פחתה מ-30% מההקצאה בשנת 2016, תופחת ההקצאה לשנת 2018 ב-50% מהכמות שלא נוצלה. אם הצריכה פחתה מ-50% מההקצאה בשנת 2016, תופחת ההקצאה לשנת 2018 ב-25% מהכמות שלא נוצלה. בנוגע למים האחרים (שפד"ן, מליחים), תישאר ההקצאה כפי שהייתה בשנת 2017, אלא אם כן תופחת כמות המים בפרויקטים אלו. אני מאחל לכל חקלאי ישראל, שנה ברוכת יבול וברוכת מחירים.

תוכן עניינים

- 1 דבר היו"ר
דבר מנהל האגף המקצועי
- 2 מספידים וכותבים על
מריו לוי ז"ל
- 7 עצות מקצועיות לעונה
- 8 רשמי סיור בחקלאות האורגנית

מריו לוי ז"ל
2018-1924

דבר היו"ר

בני שמולביץ, יו"ר ההנהלה, הארגון לחקלאות ביולוגית-אורגנית

נכנסים לסוף החורף, ולצערנו אנחנו אחרי חורף שחון. נושא תפילה שאולי בסוף מרץ-תחילת

אפריל נקבל מנת ממטרים מובדט. נזכור את החורף הזה בצער על לכתו של אבינו מורנו, מייסד הארגון לחקלאות האורגנית בישראל, בעל שם עולמי לכל העוסקים בחקלאות האורגנית. אני בטוח שתמשיך לצפות עלינו ממרום, תמשיך "לגזור בנו" על מעשים שאנחנו עושים לא נכון או בכלל לא עושים. מבטיחים לעשות את המקסימום, שלא לבייש את מה שלימדת אותנו. ובמעבר חד...

ממשיכים את הפעילות בשטח, מבקרים אצל המגדלים והעוסקים. נקווה שעד סוף 2018 נצליח לעבור אצל כל חברי הארגון ואצל הפוטנציאליים שאולי יצטרפו לשורות הארגון. בימים אלה מקבלים העוסקים והמגדלים את אישורי הפיקוח מחברות הפיקוח לשנת 2018. לקראת חג הפסח הקרוב, אני תקווה שנעלה מעלה בייצור האורגני, כי אין ספק שהצריכה והדרישה בארץ לתוצרת אורגנית הולכת ועולה. חג אביב שמח!

"אורגני שלי" - פרסום הארגון לחקלאות ביולוגית אורגנית

רח' היסמין 1 רמת אפעל 52960 טלפון: 03-7361097/8 פקס: 03-7361103

מערכת: בני שמולביץ, אלי אהרון מזכירת מערכת: יפה אלפי-טל

א"ל: yafa@organic-israel.org.il אתר הארגון: www.organic-israel.org.il

מספידים וכותבים על מריו לוי ז"ל

למרות שהקדיש חייו לביצוע החזון שלו, המשפחה הייתה תמיד בראש מעייניו. הדבר החשוב ביותר בעיניו היו המפגשים המשפחתיים.

חברי שדה אליהו וקהל נכבד. אנו, המשפחה, רוצים להודות על כל העזרה שקיבלנו שהייתה תמיד הרבה הרבה מעבר למידה הרגילה. תודה לכל בית שדה אליהו ובית הקשתות.

ולכם - אנשי הקיבוץ - תודה על כל השנים שאפשרתם לאבא להתחיל, לבסס ולבצע רעיון מהפכני זה. אתם פשוט נפלאים, פעלתם עם אבא ומינפתם את מפעלו עשרת מונים.

אבא כל כך אהב את כולם בקיבוץ. גם בימיו האחרונים שאל אותנו על כל מיני חברי משק שמזמן לא פגש.

"ויגדל ויצא אל אחיו" - יצא אל העם, אל כל אחד ואחד, ולא יכול לראות בסבלותם.

ובנביא: "מנעי קולך מבכי ועינייך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאום ה', ושבו מארץ אויב ויש תקווה לאחריתך, ושבו בנים לגבולם." יהי זכרו ברוך.

הספד למריו לוי בני שמולביץ

מריו, אבי מורי בחקלאות האורגנית.

"תבנית האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו". מריו הוא תבנית ענפה של ארץ ישראל העובדת. תבנית נופו של העמק. מריו הוא התגשמות דמות החלום הציוני.

כשלמדתי חקלאות לפני כ-30 שנה היית המורה שהשפיע עלי להיכנס לתחום האורגני. הגעת אלי לעלומים, למשרדי הגד"ש, עם דף פוליו כפול, בצד ימין סומנו חודשי השנה לכל האורך, ולמעלה, לרוב, צוינו שמות הגידולים. ישבת אתי וחשבנו ביחד במה יהיה נכון להתחיל את גידול האורגני בעלומים, בהתאם לחודשי השנה.

30 שנה, בהם ליווית אותי בתחילה כמגדל ואחר כך כחבר הצוות שהוביל את הארגון, מאגדים בתוכם הרבה זיכרונות למען החקלאים והחקלאות שכה אהבת.

נסיעות לחו"ל לתערוכות שונות ולכנסים, שבהם הצגנו את החקלאות בישראל. שיתוף הפעולה וההבנה בינינו נתנו את אותותיהם לאורך כל הדרך. היית לי כמורה דרך, מכוון ומרביץ את תורת החקלאות. היה בך שילוב נדיר של איש חזון ומעוף.

צעדת בראש והקדמת מחשבה לכל מעשה. הייתה בך אהבת האדם

הספד לאבא

בעז לוי

מחר יחול יום הפטירה של אמא ע"ה. כמה סמלי שיום פטירת אבא חל בסמוך ליום פטירת אמא, שעליה היה אומר "שלי ושלכם - שלה". אמא הייתה זו שנתנה תמיכה לאבא ולמפעלו. אמא עליה השלום קראה לאבא "משה לוי". השם "משה" - מסביר המהר"ל מפראג, בת פרעה, בתיה, שהייתה גומלת חסד שדה עיקר התורה, קראה לילד "משה", והסיבה היא כי "מן המים משיתיהו". המים הם נוזל המתפזר ללא צורה, ומשה מבטא דווקא את הצורה, את התורה והמצוות, שמוגדרים ומובנים בתוך עם ישראל וקובעים את אופי חיינו. לכן משה משוי מן המים, והוא ההפך שלהם. ובבראשית רבה, בזכות משה, הציל הקב"ה את העולם מן המבול בימי נח, יש תקווה לעולם אם יש תורה.

כתוב "ויגדל משה ויצא אל אחיו". אבינו גדל, ובגיל 15 יצא מבית הוריו להתחבר לתורה ומצוות ולרגבי אדמת ארץ ישראל. חובת ההוכחה לכך שיצירה עצמית ישראלית בחקלאות אי אפשר לישראל אלא בארץ ישראל, החלה לפעום בליבו ובמחשבתו. אדמות שפעה הדלות ומלאות הגיר, הפכו לאדמות פוריית ומפריחות יבולים כבירים.

האמון באדמה, בסביבה האורגנית, ההסתכלות הכוללת והמאחדת בתוכה את כל עולם הטבע הסתדרה לאבא בצורה מעולה עם השקפת העולם שכל מה שברא הקב"ה - יצורים וצמחים, הכול חי בהרמוניה. כשהכול התאחד - התורה והטבע ביחד, זה הביא לוודאות ולאמונה חזקה בדרך חיים שהחלה להיסלל באדמות העמק ובארץ ישראל.

ודאות האמת הביאה לשמחה, לרוגע. עד רגעיו האחרונים אמר לנו - "תמיד הכול בשמחה".

ודאות האמת והאמונה הגדולה לא פגעו בכלל ביחסו לכל פרט, ואדרבה, רצה תמיד לחזק קשרים, ללמוד ולהחכים, לדעת איך לקשר את הפרטים אל הכלל.

החבוי והנסתר לא הפחיד. היה נוהג לומר - "תופעה זו, איננו מבינים כרגע, המדע עדיין לא הוכיח, אפילו שבשדה הוכחנו, ייקח שנים ונבין".

כל אי הסכמה לדרכו התקבלה אצלו בברכה ובאהבה. היה נוהג לומר - "עוד לא הגיע הזמן".

בנפשו רצה תמיד לשפוך אור על הסגמה התכליתית, אבל כשלא התאפשר, התאזר בסבלנות שהייתה חמושה באמונה עצומה.

ובעיקר שכולם יחד עם השפלה מרכיבים את הנוף! מריו היקר, הכלי העיקרי אותו בנית במפעל המבורך הזה היה ועודנו הארגון לחקלאות אורגנית, בראשו עמדת ואותו טיפחת שנים רבות! תמיד אמרת שאתה בכלל לא חשוב כי אם הנושא, אך אני רוצה להודות לך ולהדגיש: **אתה חשוב מאוד!** אתה פרצת והובלת את הדרך!

למדתי על תרומתך האדירה כשהצטרפתי לארגון ונפעמתי מגודל ההשפעה, כי שמך מגיע מקרוב עד רחוק. תמיד חיובי וכרוך בנושא כפי שייחלת.

אתה סמל החקלאות האורגנית בישראל, ועובדת היות נושאי המזון והחקלאות האורגניים שגורים כמעט בכל בית, הוא עדות נוספת לתרומתך.

אסכם ואומר שישנם אנשים שמשנים אותך! לא בתהליך דרמטי, בועט וקולני, אלא זך, שקט ועדין כזרם מים תת קרקעי הבוקע ממעמקים כמעין פועם.

נפגשנו לא מעט, ובכל פעם: משפט מדויק כאן, מבט כן ואמיתי שם, אופטימיות ונחישות בדרך, ובעיקר דוגמה אישית - שינו אותי. אתה משאיר חלל גדול אחרך אבל מורשת סדורה. כפי ששינית אותי, מבטיחה להתאמץ ולשנות לטובה אחרים ולרתום כמה שיותר להליכה משותפת בדרך שהתוויית.

מריו היקר, תודה רבה! דרך צלחה לכולנו. נתגעגע.

והארץ עד יומך האחרון. לפני כשלושה שבועות, למרות הקושי שחשת, עוד השתתפת בישיבה בקלאב הצפון. הרגשת אחריות רבה כלפי המגדלים האורגניים בארגון שהקמת, שהיה ה"בייבי" שלך.

בכל הזדמנות היה חשוב לך להגיע ולהשמיע את האני מאמין החקלאי שברך. כשהגעתי לא פעם לעמק, נפגשנו בגינת הירק האורגנית שלך. אהבת את השדות, את ריח האדמה, את משפחתך האישית ואת המשפחה ה"אורגנית" שליווית אותה כל הזמן.

לימדת אותנו מהם חריצות, יוזמה, התמדה וחזון, תוך שימוש בכריזמה הבלתי נגמרת שלך.

30 שנה של הכרות קשה לסכם בכמה משפטים. אני נוצר בלבי אותך, את המסירות הרבה בעבודתך ואת אהבתך לארגון, לאדמה ולאורגני. בשנה האחרונה הוצאנו את ספר זיכרונותיך. ספר זה ילווה אותנו לעד.

באופן אישי, יחסו לי מאוד הידע והניסיון שלך, ההתייעצויות עמך. משפחה יקרה, ילדים, נכדים ונינים, אנו משתתפים בצערך הרב. בשם הארגון ובשמי נפרדים אנו ממך באהבה רבה, תנוח בשלום ברגבי אדמת שדה אליהו שכה אהבת.

מריו היקר

ד"ר שירלי גזית, ממ"רית גידולי ירקות שטח פתוח בארגון לחקלאות אורגנית

תרומתו של מריו לוי השפיעה על כלל החקלאות אורי אדלר

בימים אלו הלך לעולמו מריו לוי, חלוץ החקלאות האורגנית המסחרית בישראל.

מריו איש שדה אליהו, יליד טרייסט שבצפון איטליה, עלה לארץ בשנות ה-30 והיה לחקלאי בקיבוץ שדה אליהו. בתחילת דרכו היה חקלאי קונבנציונלי ובהמשך, בשנות ה-70, הפך להיות חקלאי אורגני מסחרי ומנהיג הבשורה האורגנית לחקלאות ישראל.

מריו לוי לא היה החקלאי האורגני הראשון בישראל, קדמו לו אחרים, ביניהם מורו ורבו חיים פלדנר מקיבוץ בית אלפא וקיבוץ יודפת, אבל אלו ועוד בודדים אחרים, שכבודם במקומם נשמר, נשאו בד' אמותיהם ולא פרצו דרך למגזר החקלאי כולו.

מריו כן עשה זאת ובגדול. מריו פעל במספר ערוצים במקביל - הלך מכפר לכפר, מקיבוץ לקיבוץ וממושב למושב, בניסיונו לפגוש חקלאים כדי לשכנע אותם כי בחקלאות האורגנית העתיד וכי יש בעיה בכל גישה

הכרנו לפני כמחצית העשור, במקום הטבעי והאהוב שלך - בשדה, בגינת הבית של הקיבוץ, ביתך האהוב.

פגשתי איש נמרץ, ממוקד, חיוני, חלק מכוון בפאזל גדול של הגשמת חזון יהודי-ציוני, חברתי-ערכי.

סיפרת לי בגאווה גדולה על ההתחלה שלך: על נסיעתך לשווייץ להשתלם בחקלאות אורגנית, על החזרה לארץ ואימוץ הדרך באמונה שלמה. סיפרת גם על הספקנות והחשדנות הטבעיים כל כך בהם נתקלת בסביבתך הקרובה ובשדרות האורגנים השונים והמדינה. אך תמיד תמיד המשכת בדרכך: "צריך להמשיך ולא להתייאש", אמרת לי פעמים רבות, מניסיון עברך וכעצה טובה.

לא רק אמרת, אלא המחשת והדגמת: כמחנך טבעי פעלת בלב שלם להפצה ולקידום החקלאות האורגנית כדרך האולטימטיבית לספק מזון בריא ולשמור על סביבה בריאה. הבנת שכל שנמעט בהתערבות, "הטבע יעשה את שלו" ויגיע לאיזון. צפית בטבע מתעלה פעמים רבות על התערבויות האדם ומזכיר לעומד בשפלה כי ישנם עוד הרים רבים להעפיל עליהם ונוף ייחודי נשקף מכל אחד ואחד מהם...

מקדם את פני ב"בוקר טוב יפה, מה שלומך, את חייבת להגיע לגן הירק שלי", ומאז, שבנו ונפגשנו במהלך השנים במקום המפגש הקבוע מתחת לעץ הגדול והירוק, בגן הירק של מריו שבשדה אליהו. ומריו, כמו מריו, מקפץ בין ערוגות העגבניות, בין שורות הפלפל ושיחי המלפפונים. הכרתי אדם עם הרבה כריזמה. כשדיבר, הברק בעיניו שכנע, ולא יכולת שלא לומר לעצמך "ראבק! הבנאדם יודע על מה הוא מדבר".

גם עשרים השנים שחלפו מאז לא ציננו ולו במעט את ההתלהבות, והברק בעיניים לא הועם... האיש הזה נשא חזון שהלך והתממש בכל יום, צנוע ועניו ומסתפק במועט. כשסיפרנו לו בדחילו ורחימו שהארגון מתכנן לו מסיבת הוקרה בבית הספר "מקווה ישראל", במלאת 20 שנה להיווסדו של הארגון, הוא אמר לי בהצטנעות ובמבוכה, שוקע בהרהורים ואדמומיות מופיעה על פניו, "תפסיקו, מי צריך את זה, זה מיותר, אני לא צריך מסיבות".

האמינו לי, הוא התרגש, התרגש עד מאוד גם במעמד הענקת פרס על מפעל חיים מטעם "הפדרציה הבינלאומית של תנועות חקלאות אורגנית" (IFOAM) באוגוסט 2000, וגם בשנת 2008, כשהוענק לו אות מפעל חיים בחקלאות מטעם מועצת הצמחים. בנימוקים להענקת הפרס נאמר: "למרות הביטול והזלזול בהם נתקל בתחילת הדרך, האמין בכל מאודו בחקלאות האורגנית ודחף בכל כוחו לקידום ולפיתוח של חקלאות זו בישראל. מריו לוי ראה בחקלאות האורגנית חלופה אמיתית ואפשרית לחקלאות המסורתית ופעל במשך עשרות שנים לקיימה, תוך הקפדה על כל מרכיב וללא ויתור על יכול התוצרת ואיכותה... מריו הגיע לכל מקום, הסביר, לימד ושכנע, והתוצאה לא איחרה לבוא: גזר, צנונית, תפוחי-אדמה ותמרים ישראליים אורגניים יוצאו לאירופה ונמכרו במחירים מרשימים".

כך גם ב-2013, כשניתן לו תואר דוקטור של כבוד מאוניברסיטת בר-אילן. מריו לא ראה את הפרסים כעניין אישי, הוא ידע שאתו עולה לבמה **כל החקלאות האורגנית במדינת ישראל**.

הקדיש את כל זמנו ומרצו כדי לקדם את הנושא של החקלאות האורגנית, לא ראה את עצמו במרכז, אלא כשליח של הרעיון, וההצלחות לאורך השנים רק דרבנו אותו קדימה. הוא גם זכה לתמיכה ולזרבון מצד משפחתו הגרעינית, וחברים לחלוק עמם דעה מצא לעצמו בכל מקום, כי הרי "כל ישראל חברים".

הארגון הוא סוד הצלחתו והצלחתו. זה המבנה היחיד המאפשר התפתחות והתקיימות של כל הענפים במקביל, כאשר האחד מחזק את האחר ומאפשר לקלוט חקלאים חדשים, להדריך חקלאים ותיקים.

זכיתי ללוותו לפני כשנתיים עם צאת ספרו "מריו מפעל חיים". הדפסתי את כתביו, וכל הקלדה, של אות, מילה או משפט במקלדת, חשתי כאילו הוא יושב לצדי ומדבר אלי.

קורסי יסודות החקלאות האורגנית, שאותם ליווה ובהם הרצה במהלך השנים, תחילה במדרשת רופין ובהמשך במשרד החקלאות, היו מלאים. למריו אף פעם לא הספיק, הוא תמיד "רב" אתנו, "למה הקציתם לי שעה וחצי, אני צריך יותר, זה לא מספיק לי!".

בשנתיים האחרונות נהג לשתף אותי ולספר לי שהוא מבקר עם בנו אייבי אצל החקלאים בשטח. לא פעם הייתי מקבלת טלפון ממנו באמצע הבישולים לשבת... "יפה, מה מספר הטלפון של... אני נמצא באזור ורוצה לקפוץ אליו לביקור". ועוד טלפון קבוע, כל רבעון בערך בצאת הביטאון "אורגני שלי": "יפה, מה שלחת לי ביטאון אחד, אני צריך כמות לחלק".

משאלתו הנעלה היא שכל חקלאי העוסק בחקלאות האורגנית ידע שהוא לא עוסק סתם בחקלאות, אלא שהוא עושה עבודת קודש.

זו צוואתו, ואותה אנו צריכים להגשים ולהנחיל גם לדורות הבאים! יהי זכרו ברוך!

של החקלאות הכימית. מריו הגיע גם לסטודנטים לחקלאות, ובשיתוף עם הסתדרות הסטודנטים החל להעביר קורס לחקלאות אורגנית בפקולטה לחקלאות - בהפסקה הגדולה שם נתקלתי בו ובבשורתו לראשונה.

מריו ראה בחקלאות האורגנית דרך חיים, אבל רק הוא חשב שעתידה יתאפשר רק אם תהיה גם חלופה כלכלית לחקלאות הרגילה. כדי לאפשר חלופה כלכלית אמיתית, חבר לחברת אגרוסקו, שהייתה בזמנו גוף יוצא ציבורי שגם ניסה ופיתח שוקי עתיד, ונסע בשיתוף אגרוסקו עם סל מוצרים ביד, כדי לקדם ולפתח שוק בין לאומי לתוצרת האורגנית הישראלית.

רבים היו המכשולים בדרך, רבים פקפקו וחלקם עדיין מפקפקים ברעיון האורגני, אבל משימתו של מריו הביאה לכך שבשיאו הגיע היצוא האורגני ליותר מ-10% מכלל היצוא החקלאי הישראלי.

למרות שבשנים האחרונות היצוא האורגני וכלל היצוא החקלאי נמצאים בקריסה מסיבות של שוק ופוליטיקה, השוק האורגני המקומי והמודעות לתוצרת האורגנית נמצאים בעלייה. המודעות לחקלאות אורגנית גדלה הרבה בזכות מריו ובזכות השדה האורגני שהמשיך להחזיק, כשהעץ בפית השדה היה עד לתקופה האחרונה מקום מפגש לכל חובבי האורגני בישראל. אבל תרומתו של מריו חורגת בהרבה מהחקלאות האורגנית בלבד. ההוכחה שניתן לגדל גידולים חקלאיים ללא חומרי הדברה ודשנים השפיעה רבות גם על כלל החקלאות, בהיבטים כמו שיפור פוריות קרקע באמצעות קומפוסט, שהפכה תהליך שגור, שימוש בהדברה ביולוגית והפחתה מושכלת בשימוש בחומרי הדברה לבריאות האדם ולבריאות הסביבה. בכל אלו רישום פעילותו של מריו לא ניתן להסתרה.

בהתאם לגישתו שמקורה במקורות, המוטו שהוביל את מריו היה: "בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם הראשון, נטלו והחזיר על כל אילני גן עדן ואמר לו: ראה מעשיי כמה נאים ומשובחים הם. כל מה שבראתי - בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריך" מדרש קהלת ט'.

מריו - "מר אורגני"

יפה אלפיטל

פגשתי את מריו לראשונה לפני כ-20 שנה. היה מגיע מעת לעת למשרדי הארגון לחקלאות אורגנית, ששכנו אז בבנין אגרוסקו ברחוב החשמונאים בתל אביב. היה מוציא את הפנקס, פורס את הניירות הגדולים על השולחן הארוך, שאף פעם לא הספיק, ומתחיל לתכנן תכניות עבודה, כאילו היה ארכיטקט... ותוך כדי גם מתלונן, "כמה ניירות..." כולו מלא התלהבות ומרץ,

חקלאים מספרים על מריו

גיא רילוב, חוות מקורה

- מהצד החקלאי - החקלאות האורגנית הולכת ומוכיחה שזאת לא אוטופיה אלא חקלאות בת קיימא.
 - כל זה דורש מאתנו להתעמק, להרחיב דעת בכל מה שאנו עושים ולראות את עולם הטבע בשלמותו ובכללותו ולא להסתפק בעובדות חלקיות וזמניות.
 - יחד עם זאת זה דורש מאתנו להיות אנשים פשוטים ולהסתפק במועט. עלינו לחיות ולהתנהג ללא ראוותנות חיצונית ולעשות הכול בענווה רבה.
 - בכל אלו נוכל להצליח אם יש אהבת האדם, אהבת הרע, ונהג תמיד בסבלנות ובסובלנות.
- עד לפני שנים ספורות עוד עבד מריו בשדה. משפרש בגיל מופלג ממש, החל לנדוד בארץ בין חוות אורגניות קטנות וגדולות, לבקר חקלאים צעירים (ממנו, הכול יחסי...), להכיר, לייעץ, לשמוע, ועדיין ללמוד ולראות במו עיניו את האדוות הרבות שיצר מפעל חייו. דמיינו לעצמכם - איש בן למעלה מתשעים שנה, חייכן, חקרן, מלא מרץ וידען, וכולו ענווה ואמונה. מריו לוי.
- אשרינו שזכינו ללמוד ממנו ולהכיר אותו. תודה, מריו. יהיה זכרו ברוך.

מיכאל ואיריס בן צבי, משק בן צבי, כפר יהושע

זיכרון וחותר.

בשנת 1982 התחלנו לחפש דרך לחקלאות אקולוגית. התחלנו סדרת פגישות עם אנשים שונים, שהייתה להם עמדה בנושא: שלמה אילן, שהיה אז בכרי דשא שליד הכנרת, רומה צור באמירים, ומריו לוי. נסענו אליו לשדה אליהו. הוא הראה לנו את שדות הגזר, אולי גם הסלרי האורגני, שיתף אותנו באתגר של גידול אורגני, עם מחזור זרעים, עם שילוב גידולים ליצור איזון בין מזיקים וטורפיהם הטבעיים. ובמיוחד זכור לנו - הקומפוסט, גאוות המשק!

התרשמנו מאוד, אבל הרגשנו חסומים. שם בקיבוץ, כמו גם בשדות האורגניים של יודפת שבגליל, השטחים היו גדולים, הכמויות לשיווק ענקיות, והביקוש - רק בחו"ל, במשלוחים לשוק האירופי. ולנו בכפר יהושע רק מספר דונמים, מאוד מוגבל. ומה נעשה? וגם עקרונות המושב בכפרנו אז כללו בעיקר עבודה עצמית, וירקות מצריכים עבודת ידיים

כמה מילים אישיות על מריו: מריו בשבילי הוא האדם שהשפיע יותר מכול על עתידי המקצועי והחקלאי. נפגשנו לראשונה באמצע שנות ה-80, כשהיה בא למקורה מדי קיץ כדי לנסות לשכנע אותי להסב את חוות מקורה לאורגני. העקשנות וההחלטיות שלו הכריעו אותי לאחר מספר קיצים, והודעתי לו שכל החווה הופכת למשק אורגני.

מאז ועד חודשים ספורים לפני מותו, היה מריו בשבילי המורה ומכוון הדרך. בכל פעם שהייתי צריך עידוד וחיוזוק, פניתי אליו וחזרתי ממנו עם כוחות חדשים והתפעלות אין קץ ממנו, כאדם וחקלאי.

הפרידה ממנו קשה עבורי. זכות גדולה הייתה להיות במחיצתו ובצלו.

בת עמי שורק, ח'ביזה

אתמול התבשרנו על פרידה מאיש של חזון, עשייה והשראה. אבי החקלאות האורגנית בישראל. האיש שזרע בעקשנות, בהתמדה ובאמונה את הזרעים שמהם נבטה הצמיחה האורגנית המרשימה פה. מי שהעז לחלום גם כשמסביב גיחכו, והקפיד לממש את החלום בפרקטיקה דייקנית, עמוקה, כוללנית ומלאת צניעות. מריו נפטר בשבת בגיל 94 בקיבוץ, שדה אליהו שבמעמק בית שאן, לצד הגינה האורגנית המטופחת שלו, שאירחה, חניכה ושימשה השראה לאנשים כה רבים.

כשיצאתי להרפתקה של חיי, להקים את ח'ביזה, הלכתי לפגוש את מריו בשדה אליהו. הוא קיבל אותי במאור פנים ובסבלנות - אישה צעירה בת שלושים שבאה לקבל ברכה מהרבי המבוגר (כבר בן שמונים אז). סיפרתי לו על החזון והתכניות וקיבלתי ממנו עצות, הכוונה ועידוד, אך הוא לא התלהב והתרגש בקלות. הוא היה פרקטי, מפוכח ומדויק, הדגיש את התכנון והביצוע היסודי, הרציני והמוקפד ופרש בפני את האתגרים והנקודות שאני חייבת לשקול בצאתי לדרך החדשה. הוא הבטיח שלא יהיה קל, אבל יהיה מספק. כי כזה הוא היה, כאלה היו תפיסתו והתנהלותו בקשר לחקלאות אורגנית ואולי גם בכלל - השקעה רצינית ומלאה, כוללנית ועמוקה, מתוך דרישה עצמית כנה ובלתי מתפשרת.

ובמלותיו שלו:

- העוסק בחקלאות אורגנית חייב לדעת שהיא חלק בלתי נפרד מהעולם האקולוגי.
- העיסוק בה יכול להשפיע בצורה חיובית ביותר על מצב בריאות האדם.

תמיכתו של מריו הייתה אבן יסוד בבנינו של המשק שלנו, והוא היה המשענת המקצועית העיקרית, בשיתוף עם האגרונום חיים אבירם (ז"ל).

לא עבר זמן רב ומריו שמח אתנו בהתרחבות השטח לכדי 30 דונם, בהתפתחות תחום אביב, ואחר כך בספורים שלנו, ביקורים שערכנו במשקים, והקמת הביטאון לחקלאות אורגנית.

ביקוריו במשק היו מלווים בסגנון הדיבור שלו, במבטא האיטלקי, בתנועות הידיים האופייניות לו, ובהרבה חיוכים וצחוקים.

מעבר לידע המקצועי היו חזון ואמונה שהחקלאות האורגנית היא דרך בריאה וטובה יותר

עבור כולם.

חזון זה נשא עמו מריו כל השנים ולא הרפה ממנו, ותמיד היה מוכן להפיץ אותו.

אנחנו בהחלט שותפים להצעה להעניק למריו לוי (לאחר מותו) את פרס ישראל על מפעל חיים בתחום החקלאות.

תמיכתו בנו בכל השנים הראשונות, ובמגדלים רבים נוספים, תרמה תרומה גדולה להתפתחות ענף החקלאות האורגנית.

רבה. אז איך נוכל לחבור אל המגדלים האלו? האם יש עתיד גם למגדלים בהיקפים קטנים?

מריו לא התלבט ואמר, ודחף - כן, גם השוק המקומי ירצה תוצרת כזו. תתחילו ונסיינו..!

במכתב מאותה תקופה (1983) הוא מפרט על משא ומתן עם משווק בשוק הסיטוני...

השאלות המעשיות היו כה רבות. ההרגלים הכימיים כה מושרשים, והיה צריך הרבה הדרכה ועידוד. אנחנו אז אנשים צעירים, בגילאים של ילדיו של מריו. והוא מגיע למשק שלנו, שוב ושוב. כל ביקור מלווה בהרבה עצות מעשיות: שהנה כבר כדאי להפוך את ערמת הקומפוסט, ולא כדאי במפזרות הזבל הנמוכות, אלא שווה לשאול מהרדוף את העגלה הגבוהה

שלהם וליצור ערמה גבוהה... ולהרטיב אותה במתזים. ולהוסיף קש לזבל הבקר... והתחשיב הכספי של קוב קומפוסט מפורט במכתב אחר, שבו הוא כותב (אחרי התחשיב המפורט) שאין דרך להעריך זאת בכסף, כי זה תורם גם לבריאות הקרקע ולבריאות הצמח והסביבה.

וכן גם בעניין הירקות, איך ומתי לבצע את החיטוי התרמי, ואולי לעבור עם להביוור נגד נביטת העשבים, ואיך לקלטר בין השורות כשאין לנו קלטרת מתאימה...

הבית שלך באורגני

ברוך דיין האמת

בצער רב ובלב כואב אנו מודיעים על פטירתו של

אבי החקלאות האורגנית ומקים הארגון לחקלאות אורגנית בישראל

מריו לוי

ההלוויה תתקיים היום, ראשון י"ז באדר 4.3.18

בשעה 15:00 בקיבוץ שדה אליהו

מתבקים ומנחמים

ההנהלה וצוות הארגון לחקלאות

ביולוגית אורגנית בישראל

עצות מקצועיות לעונה

המלצות הגנת הצומח בירקות אורגנים בבתי צמיחה.

איציק כהן - מדריך לירקות אורגנים בבתי צמיחה

הנחיות כלליות

"חודש ניסן הגיע והמזיקים בפתח".

בתקופה זו השינויים בטמפרטורות הם קיצוניים, לילות קרים וימים חמים, לכן חשוב להקפיד על הנחיות הגידול, כדי שניכנס לתקופת האביב כמו שצריך.

- מומלץ וחשוב לשמור על סיטציה וניקיון בבתי הצמיחה (גם מחוץ למבנים), פיקוח מזיקים והזנה מיטבית.
- חשוב לתקן את רשתות 50 מש שנקרעו ברוחות בחורף, כדי למנוע חדירה של חרקים ומזיקים למיניהם.

פלפל

- הפלפל צורך בתקופה זו ברזל, ולכן עם התחדשות הצמחים, מומלץ לתת כ-1 ק"ג בורשל דרך מערכת ההשקיה.
- חשוב לעשות בדיקת קרקע לבדיקת חוסרים נוספים בהזנה, ועל-פי בדיקות הקרקע לדשן או להוסיף תוספים (מומלץ להתיעץ עם מדריך).

קימחונית

- בעונה זו הנגיעות גבוהה יחסית לעונות קודמות, ולכן בימים חמים אלו מומלץ להשתמש בחומרי גופרית למיניהם, בעיקר בימים חמים כשהשמש מצויה.
- **אסור לשלב שמנים וגופרית יחד.**

עגבניות

- כימסון... כימסון... בתקופה זו, כאשר הטמפרטורות הן בין 10-25 מ"צ, לילות קרים וימים בעלי חום מתון, שבהם לחות יחסית מרובה, מעודדים את התפשטות הכימסון. תנאים יבשים עם טמפרטורה גבוהה יעצרו את התפשטות הכימסון. לכן מומלץ לאוורר את בתי הצמיחה ככל האפשר, לסלק חלקי צמחים נגועים במהלך הגידול ובסופו לתוך שקיות אטומות, להימנע מהרטבת הצמחים ולהשתמש בחיפוי קרקע.
- **מומלץ להשתמש בחומרי נחושת למיניהם ובחומרי גופרית באיבוק.**

מזיקים

תריפסים למיניהם

תריפס קליפורני עלול לגרום נזק רב בפרי (פלפל, מלפפון, קישוא ועגבנייה) וגורם לווירוס בעיקר בעגבנייה ובפלפל (TSWV). חשוב להשתמש בתכשיר טרייסר אולטרה בשילוב שמן, וכמו-כן להשתמש באויב טבעי, פשפש אוריוס וסבירסקי.

כנימות עלה

הנזק מתבטא בדיכוי הצימוח בהפרשת טל דבש, הגורם פייחת, וכן במציצות עלים. כנימות עלה עלולות להעביר וירוסים (וירוס המוזאיקה במלפפון ווירוס בפלפל).

רשת 50 מש אטומה תמנע את חדירת כנימות העלה לבתי הצמיחה.

הדברה ביולוגית - הצרעה אפידיוס.

ריסוס ב"תותח" טימור C ונימקס 45 בשילוב שמנים.

חלים של עש הלילה

פרודניה, הלוטיס, לפיגמה, פלוסיה וכו'.

פיקוח מזיקים וניטור צמחים חשוב מאוד כדי שניתן יהיה להדביר ביעילות טרם חדירת המזיקים לפרי.

רשת 50 מש ללא חורים תמנע את כניסת הפרפרים ואת היווצרות הנזק מהזחלים.

מומלץ להוריד את המזיק בצורה ידנית (זחל מעל גודל של 1 ס"מ) לתוך שקית ניילון סגורה ולהרחיקה מהמבנה.

הדברה: שימוש בתכשירי T.B בצילוס (חיידק) ברוביט, ביוטי פלוס וכו'. ריסוס אך ורק בשעות הערב.

מחלת הניוקסל ד"ר יצחק שטרן

מחלת הניוקסל NewCastle disease היא מחלה הנגרמת על-ידי וירוס מקבוצת הפאראמיקסוירוס Paramyxovirus. המחלה זוהתה בפעם הראשונה בשנת 1926 באינדונזיה, ולאחר כשנה, ב-1927 זוהתה באנגליה ליד העיר ניוקסל. הווירוס פוגע בכל סוגי בעלי הכנף, והיא נפוצה כיום בכל העולם.

זני וירוס ניוקסל

אנו מבדילים בין 3 זנים של הווירוס, הנבדלים זה מזה ברמת האלימות שלהם:

וירוס ולוגני Velogenic - בעל אלימות גבוהה;

וירוס מזוגני Mesogenic - אלימות בינונית;

וירוס לנטוגני Lentogenic - לא אלים.

הפצה/הדבקה

הגורם הראשוני הוא עופות חולים המפיצים את הווירוס באמצעות ההפרשות שלהם. הווירוס מופץ מהר מאוד בקרב עופות בתוך לול, בחוות בין הלולים השונים וכן בין משקים קרובים. פגרי עופות, זבל עופות, תערובת מזוהמת, מים שהזדמנו בווירוס הם גורמי הפצה.

מופץ בקלות רבה על-ידי בני אדם שעוברים בין הלולים וכן באמצעות ציוד וכלי רכב שלא עברו חיטוי.

הווירוס נשאר שבועות רבים בסביבה המזוהמת: בלשלת, על ציוד, על נוצות, ומחזיק מעמד כמעט ללא הגבלת זמן על חומרים קפואים (כגון בשר עוף).

סימנים קליניים של המחלה

תקופת הדגירה של ניוקסל היא 2-15 ימים.

הסימנים הם:

במטילות - ירידה חדה בהטלה ועלייה בתמותה. הופעת ביצים מעוותות וקליפה פגועה.

בעופות אחרים - סימנים נשימתיים, הפרעות עצביות, נפיחות בפנים, שלשול. במקרים החריפים תמותה גבוהה מאוד ופתאומית, לפעמים כמעט ללא סימנים קליניים.

בלהקות מחוסנות היטב המחלה יכולה לעבור בצורה קלה יחסית, כשכל הסימנים הנ"ל או חלקם יכולים להופיע, אך בצורה קלה.

אבחון המחלה

המחלה מאובחנת במעבדה על-ידי בדיקות דם בשיטת ה-Lisa. כיום נהוג לבדוק בשיטה מולקולארית PCR, שנותנת תשובה מהירה ואמינה מאוד ויכולה לזהות את זן הווירוס שפגע בעופות.

מניעה

ממשק: אמצעי המניעה הראשוני הוא הפעלת בטיחות ביולוגית מחמירה, כלומר מניעת חדירת הווירוס ללול על-ידי גורמים חיצוניים, כגון תנועת בעלי חיים (עופות), בני אדם או ציוד שלא טופל או עבר חיטוי בהתאם.

חיסון: זה שנים רבות קיימים בארץ תרכיבי חיסון חיים ומומתיים נגד מחלת ניוקסל. התרכיבים החיים מיושמים בהגשה דרך הפה, במי השתייה,

רשמי סיור בחקלאות האורגנית ביקור במכון למיזם ביצים רמות השבים ד"ר יצחק שטרן

נפגשתי בסיור עם מנהל המכון, ליאור זמיר. המכון עבר למקום חדש באזור תעשייה חדש בכפר סבא. המכון גדול וחדש, שומר על כל הדרשות והכללים של השירותים הווטרינריים. במקום מסיינים כ-500,000 ביצים ביום. כ-2%-3% מהביצים הממוינות הן אורגניות. הביצים האורגניות וביצי החופש ממוינות בתחילת יום העבודה, לאחר ניקוי וחיטוי של מכונת המיזם (בסוף היום הקודם). משווק מהמשקים האורגניים הבאים: ישראל כהן, אילן בורוכוב, כישורית, ניר כנען וכמות מסוימת מדניאל חן. לדברי ליאור זמיר, היה שמח לקבל כמויות הרבה יותר גדולות, בזכות רוחיות טובה בהשוואה לביצים רגילות.

בטפטוף לעין או בצורת איירוסול בערפול. את התרכיבים המומתים מיישמים בהזרקה.

ניוקסל במדינת ישראל

מחלת הניוקסל אובחנה בארץ, כמו ברוב העולם, לפני שנים רבות. ההתפרצות המשמעותית הראשונה מדווחת בשנת 1945. כל משק העופות של אותן שנים חוסן בתרכיב שפותח בהודו ובהמשך בתרכיב שפותח בארץ על-ידי ד"ר קומרו (קימרון), והמחלה נעלמה. ההתפרצות המשמעותית הבאה הייתה בשנת 1954, וגם אז לאחר מערך חיסון נרחב המשק התגבר. לאחר מלחמת ששת הימים, ב-1967, היינו עדים להתפרצות גדולה, כנראה בגלל התרופות מערך הפיקוח וביצוע החיסונים. פעם נוספת, על-ידי פעולה מהירה והפעלת מדיניות מחמירה של ממשק וחיסונים, נעצרה המחלה לשנים רבות.

משנת 2006 ועד היום אנו עדים למצב חדש. הופיע בשטח וירוס ניוקסל שהשתנה גנטית, ובתוך שנה הפכה ישראל למדינה אנדמית, כלומר המחלה מופיעה בכל רחבי הארץ בתדירות כמעט קבועה ובמיוחד בחודשי הסתיו והחורף, בהם קרינת השמש (קרינת UV), המשמידה את הווירוס, נחלשת.

למרות מערכת מסודרת וצפופה מאוד של חיסונים (בהוראת השירותים הווטרינריים והמחויבים על-פי חוק) וכן השמדת להקות חולות וסגרים חמורים, אין כרגע פתרון לבעיה, שהפכה להיות גורם הנזק הקשה ביותר למשק העופות בארץ.

בשנת 2017 רשומים בשירותים הווטרינריים 310 התפרצויות של ניוקסל ב-50 יישובים, כשרובם הגדול נרשם במשקי הטלה בצפון. מסקנות

למרות חיסון מסיבי וקיום רמות נוגדני חיסון גבוהות, שהיו צריכים להקנות הגנה כנגד המחלה, אין שיפור במצב, וזאת בעקבות יכולת "התחמקות" של הווירוס האלים בשדה מהחיסון הקיים.

הדרך הנכונה להתגבר על הבעיה היא פיתוח תרכיבים חדשים ויעילים נגד וירוס הניוקסל, הנפוץ כיום בשדה, כפי שנעשה במקומות רבים אחרים בעולם, וזאת בהירתמות השירותים הווטרינריים כגורם מוביל ומדרבן.

קורס חקלאות אורגנית למתקדמים

הנכם מוזמנים לקורס למתקדמים בחקלאות אורגנית- 2018 במסגרתו נציג בצורה מעמיקה נושאים שונים הנוגעים לעשייה האורגנית:

הקורס המתקדם לחקלאות אורגנית יעסוק:

- בשאלות של פוריות הקרקע
- הזנה
- הגנת הצומח
- שיווק התוצרת

הקורס יתקיים במשך 8 מפגשים בין השעות 10:00-15:30

בחודשים אפריל – מאי 2018

כל מפגש יעסוק באחד מהתחומים שפורטו

השנה הקורס ידלג בין הצפון למרכז ולדרום וישלב הרצאות של טובי החוקרים עם סיורים בשטח.

הקורס מיועד לבוגרי קורס היסודות, לחקלאים ותיקים ולמדריכים.

8 מפגשים בימי שני החל מתאריך 9 באפריל.

העלות 1600 ₪ לכל הקורס, 250 ₪ למפגש בודד (המחיר לפני מע"מ).

מועדי הקורס:

28.5, 21.5, 14.5, 7.5, 30.4, 23.4, 16.4, 9.4

תעודת גמר תוענק למשלמים את תוכנית הקורס.

פתיחת הקורס מותנית במס' הנרשמים.

לפרטים והרשמה: יפה אלפיטל yafa@organic-israel.org.il 03-7361097/8